

Було виключено з митного контролю такі об'єкти, як корисні моделі, винаходи, промислові зразки, що не узгоджуються з положеннями Регламенту.

Отже, можна зробити висновок, що у законодавчій базі України щодо охорони прав власності в сфері інтелектуальної праці є наявність деяких прогалин у вітчизняному законодавстві, які негативно відображуються на розвитку інтелектуального потенціалу країни, конкурентоспроможності національної економіки, а також на ефективності загальної стратегії інноваційного розвитку держави.

Список літератури:

1. Законодавство України про інтелектуальну власність. Тематична збірка: у 3-х томах. / Упорядники: П.М. Цибульов, А.М. Горнісевич, С.М. Болелій. – К. : Ін-т. Интел. Власн. І права, – 2005. - 168 с.

2. Цибульов П.М. Введення до інтелектуальної власності: навч. посібник / П.М. Цибульов // К. : «Держ. інст. інтел. власн.», 2008. – 124 с.

СУДОВИЙ ЗАХИСТ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ

*Льющенко Г.В., к.ю.н., доцент кафедри цивільного та господарського права,
ДВНЗ «Національний гірничий університет», м. Дніпропетровськ, Україна*

Створення системи захисту права інтелектуальної власності є важливим завданням сучасної держави. Важливим показником розвиненого суспільства є творча діяльність людини, кінцевим результатом якої є створення об'єкта інтелектуальної власності. Виникає необхідність захистити своє право, оскільки результат творчої діяльності приносить прибутки. Вони стають товаром, який пропонують як на внутрішньому, так і на міжнародному ринку. Актуальність проблеми полягає і у тому, що мало створити об'єкт, його потрібно раціонально використати, а головне захистити. В такому випадку стають важливими засоби захисту прав інтелектуальної власності, особливе місце серед яких посідає судовий захист.

Даній проблемі присвячені численні праці вітчизняних та зарубіжних авторів, серед яких: Л. Боровик, Д. Притика, І. Романюк, В. Татьков, Р. Шишка та інші. Метою даної статті є дослідження проблемних питань у сфері захисту прав інтелектуальної власності, які виникають при судовому розгляді справ, та вироблення напрямів щодо їх можливого вирішення.

Згідно зі ст. 55 Конституції України, кожному гарантується право на судовий захист своїх прав і законних інтересів, а також право на оскарження в суді рішень органів державної влади. Залежно від виду спори, що пов'язані з правом інтелектуальної власності, розглядаються трьома юрисдикційними органами: адміністративними судами (між заявником та відомством), господарськими судами

(між суб'єктами господарювання), загальними судами (між фізичними особами). Право на результати творчої діяльності регламентується Цивільним кодексом України та спеціальними законами, які визначають правовий режим окремих об'єктів інтелектуальної власності (зокрема, Закони України «Про охорону права на промислові зразки», «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг», «Про авторське право і суміжні права» тощо). Крім того, прийнято велику кількість підзаконних нормативно-правових актів, які стосуються регулювання відносин у сфері інтелектуальної власності.

Водночас права інтелектуальної власності не можна вважати виключною монополією цивільно-правового регулювання. Адже, відповідно до ст. 154 Господарського кодексу України (далі – ГК), відносини, пов'язані з використанням у господарській діяльності і охороною прав інтелектуальної власності, регулюються ГК й іншими законами. До відносин, пов'язаних із використанням у господарській діяльності прав інтелектуальної власності застосовуються положення Цивільного кодексу України з урахуванням особливостей, передбачених цим кодексом й іншими законами.

Слід зазначити, що лише господарські суди мають довготривалий досвід розгляду справ цієї категорії. Майже десять років господарські суди мали можливість користуватися напрацьованими Вищим господарським судом України (далі – ВГСУ) Рекомендаціями «Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної власності» від 10.06.2004 р. № 04-5/1107 та Рекомендаціями «Про деякі питання практики призначення судових експертиз у справах зі спорів, пов'язаних із захистом права інтелектуальної власності» від 29.03.2005 р. № 04-5/76. Оновлені відповідно до сучасної економічної ситуації та поточного стану правового регулювання ці положення знайшли своє відбиття у прийнятих постановках Пленуму ВГСУ «Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної власності» від 17.10.2012 р. № 12 та «Про деякі питання практики призначення судових експертиз у справах зі спорів, пов'язаних із захистом права інтелектуальної власності» від 23.03.2012 р. № 5. Зазначені документи допомагають суддям однаково та правильно застосовувати норми матеріального та процесуального права.

Проблема підготовки професійних суддів з розгляду спорів пов'язаних з правом інтелектуальної власності поступово вирішується, починаючи з 2001 р., оскільки у складі ВГСУ було створено судову палату з розгляду справ у господарських спорах, пов'язаних із захистом прав на об'єкти інтелектуальної власності. Такі палати були створені і в апеляційних господарських судах, а серед суддів місцевих господарських суддів було впроваджено спеціалізацію у сфері права інтелектуальної власності. Сприяло підвищенню ефективності судового захисту прав у сфері інтелектуальної власності також навчання та підвищення кваліфікації суддів.

Варто звернути увагу і на розмежування підсудності спорів, що виникають у сфері права інтелектуальної власності. Згідно з Постановою Пленуму ВГСУ «Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із захистом прав

інтелектуальної власності» від 17.10.2012 р. № 12, господарським судам підвідомчі справи у спорах, пов'язаних з використанням у господарському обігу об'єктів інтелектуальної власності, коли склад учасників спору відповідає приписам ст. 1 Господарського процесуального кодексу України. До кола підвідомчих господарському суду спорів слід відносити й спори, пов'язані з визнанням недійсними документів, які засвідчують право на об'єкти інтелектуальної власності (свідоцтва, патенти), стосуються питань права власності на відповідні об'єкти і за своїм характером є цивільно-правовими чи господарсько-правовими й не належать до числа публічно-правових спорів [1, п. 1.3].

Сьогодні існує проблема неоднакового застосування господарськими судами норм матеріального та процесуального законодавства. Під час розгляду справ часто виникає необхідність використання спеціальних знань для встановлення або підтвердження фактів, які мають значення для правильного вирішення спору. Ця проблема була частково врегульована Постановою Пленуму ВГСУ «Про деякі питання практики призначення судових експертиз у справах зі спорів, пов'язаних із захистом права інтелектуальної власності» від 23.03.2012 р. № 5, відповідно до якої судова експертиза повинна призначатися тільки для встановлення фактичних даних, що входять до предмета доказування у справі, і не може стосуватися тлумачення і застосування правових норм [2, п. 1.3]. Отже, господарські суди не повинні порушувати перед судовим експертом питання суто правового характеру, які мають вирішуватися самим судом.

Крім того, суди не повинні призначати судову експертизу для з'ясування документованих або публічно оголошених в установленому порядку відомостей про об'єкти, події та явища, що пов'язані з результатами інтелектуальної, творчої діяльності. Для з'ясування такої інформації не потрібні спеціальні знання фахівців з відповідної галузі знань, оскільки суд може одержати або витребувати ці відомості від сторін спору чи інших учасників судового процесу. Наприклад, немає потреби призначати судову експертизу для з'ясування питання про держателя певного доменного імені в мережі Інтернет, тому що ці дані відповідно до вимог статей 30 та 65 Господарського процесуального кодексу України можуть бути витребувані від об'єднання «Український мережевий інформаційний центр», який адмініструє систему реєстрації та обліку доменних назв і адресу українського сегмента мережі Інтернет [2, п. 1.5].

Слід зазначити, що у науковій літературі неодноразово наголошувалося про необхідність створення Патентного суду, який буде вирішувати спори у сфері промислової власності, а також справи, пов'язані з охоронними документами, незалежно від їх суб'єктивного складу, підстав та предмету спору. Це обумовлено необхідністю забезпечити єдність правозастосовної практики, а також тим, що при розгляді будь-яких спорів, пов'язаних з охоронними документами, патентний суд має вирішувати досить схожі питання, які у практиці інших судів майже не зустрічаються. Зокрема, С. Косенко до повноважень патентного суду пропонує віднести: вирішення спорів між заявниками і патентними відомством щодо набуття прав на об'єкт

промислової власності, включаючи оскарження рішень Апеляційної палати Установи; вирішення спорів щодо дійсності охоронного документа і зіткнення прав на охоронний документ; вирішення спорів про порушення права на об'єкти промислової власності; тлумачення і роз'яснення законодавства з питань промислової власності [3, с. 24]. У зв'язку з важким економічним становищем та відсутністю коштів, питання щодо проведення відповідної судової реформи і створення патентних судів в Україні не на часі, тому обґрунтування доцільності створення Патентного суду залишається на рівні наукових досліджень.

Висновки. Відносини інтелектуальної власності є досить складною для регулювання сферою. Судочинство відіграє важливу роль щодо захисту прав інтелектуальної власності, у зв'язку з чим удосконалює практику розгляду таких спорів і намагається застосовувати норми матеріального і процесуального права однаково. З часом такий підхід забезпечить швидке і ефективно врегулювання зазначених спорів. Судді постійно підвищують рівень своєї кваліфікації і взаємодіють з Державною службою інтелектуальної власності. Вирішення всіх проблемних питань в перспективі забезпечить єдиний підхід до врегулювання відносин інтелектуальної власності і захистить їх суб'єктів від неправомірних посягань. Таким чином, автори об'єктів інтелектуальної власності зможуть відчувати себе захищено і повною мірою використовувати результати своєї інтелектуальної власності та отримувати при цьому моральне та матеріальне задоволення.

Список літератури:

1. Постанова Пленуму Вищого господарського суду України «Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної власності» від 17.10.2012 р. № 12.
2. Постанова Пленуму Вищого господарського суду України «Про деякі питання практики призначення судових експертиз у справах зі спорів, пов'язаних із захистом права інтелектуальної власності» від 23.03.2012 р. № 5.
3. С. Косенко Судовий порядок захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності // С. Косенко. - Юридичний журнал. – 2006. – № 4. – С. 23-25.